

RELAȚIA EVALUARE – CURRICULUM

Victoria STRATAN, doctor, lector universitar, cercetător științific,

<https://orcid.org/0000-0002-1258-6008>

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Republica Moldova

Articolul este realizat în cadrul proiectului de stat „Inovarea sistemului național de evaluare a rezultatelor școlare din perspectiva paradigmei competențelor” (20.80009.0807.32)

CZU:379.091.214

DOI: 10.46727/c.04-05-11-2022.p214-218

Rezumat. Relația dintre evaluare și curriculum este complexă, ceea ce implică abordarea procesului de predare-învățare-evaluare în mod integrat. Orice schimbare produsă la nivelul uneia dintre aceste activități influențează modalitățile de realizare a celorlalte, generând o reacție în lanț, care impune reveniri și revizuiți permanente. Articolul tratează relația evaluare – curriculum și conturează sistemul principiilor activității evaluative în context curricular. Se prezintă unele constatări cu referire la relația evaluare-curriculum din perspectiva celor doi actori ai binomului educațional, profesor și elev.

Cuvinte-cheie: evaluare, predare, învățare, curriculum, finalități educaționale.

Summary. The relationship between assessment and curriculum is complex, which implies approaching the teaching-learning-assessment process in an integrated way. Any change produced at the level of one of these activities influences the methods of carrying out the others, generating a chain reaction, which requires permanent returns and revisions. The article deals with the evaluation-curriculum relationship and outlines the system of principles of evaluation activity in a curricular context. Some findings are presented with reference to the evaluation-curriculum relationship from the perspective of the two actors of the educational binomial, teacher and student.

Keywords: assessment, teaching, learning, curriculum, educational purposes.

Literatura de specialitate acordă o atenție sporită relației evaluare – curriculum, aceasta fiind una de interdeterminare reciprocă, fiecare dintre cele două componente influențând-o semnificativ pe cealaltă. Un prim aspect al acestei relații de interdeterminare vizează faptul că orice curriculum face *obiectul evaluării*. Esențialmente, evaluarea unui curriculum înseamnă colectarea de probe sau informații care permit să se ia decizii cu privire la oportunitatea, eficiența și valoarea sa educativă.

În cadrul relației evaluare-curriculum, un rol important îi revine procesului numit în literatura de specialitate ca *fenomenul de backwash*, fenomen care desemnează ansamblul influențelor modelatoare pe care evaluarea rezultatelor școlare ale elevilor le are asupra curriculumului [1]. Curriculumul, ca și concept, conferă rolul prioritar finalităților care devin și criterii pentru selectarea și organizarea conținuturilor, alegerea strategiilor de instruire și de evaluare.

Așadar, curriculumul se referă la oferta educațională și reprezintă sistemul proceselor instructive și al experiențelor de învățare și formare directe și indirecte oferite. Elaborarea curriculumului presupune gândirea și structurarea situațiilor de învățare efectivă a elevilor, acțiuni ce presupune cu necesitate prefigurarea experiențelor de învățare și formare pe care le vor parcurge elevii [3]. Curriculumul reprezintă teorie și practică ce articulează și integrează în manieră sistemică multiple și complexe interdependențe dintre patru componente fundamentale, reflectate în Fig. 1:

Figura 1. Interdependențe curriculare

O altă dimensiune a relației evaluare – curriculum este cea reprezentată de raportul instituit între curriculumul predat și curriculumul evaluat, cunoscut fiind faptul că nu toată materia predată este supusă actului evaluării didactice, ceea ce face necesar ca profesorul să selecteze pentru probele de evaluare o tematică relevantă și reprezentativă în același timp. Curriculumul evaluat se referă la partea de curriculum evaluată, la experiențele de învățare evaluate cu anumite strategii și instrumente de evaluare.

Nu mai puțin importantă în relația evaluare – curriculum este schimbarea de paradigmă de la curriculumul centrat pe cunoștințe la curriculumul centrat pe competențe, schimbare ce reclamă în mod firesc modificări corespunzătoare în conceperea și administrarea strategiilor, metodelor și tehnicilor de evaluare. În cadrul curriculumului bazat pe competențe, interesul cadrului didactic și al managerilor nu este acela de a inventaria numărul de cunoștințe ale elevilor, ci capacitatea tânărului respectiv de a rezolva anumite probleme și de a se integra în societate. Minte omului, în condițiile creșterii exponențiale a informației, nu mai poate funcționa ca un „depozit”, ci ca un „tehnician” ce selectează, ordonează și sistematizează. În esență, nu multitudinea noțiunilor este inamicul unui învățământ modern, dinamic, marele pericol îl constituie „nivelarea noțiunilor”, reducerea conținutului la așezarea pe aceeași linie a evenimentelor, regulilor, tehnicilor, legilor naturale, deci fără „piscuri”. Concentrarea procesului didactic pe conținuturile esențiale presupune reconsiderări și în stilul de predare, ca și în realizarea acțiunilor evaluative [1, 5, 6].

Un credit tot mai mare, în acest sens, îl are curriculumul bazat pe deschideri interdisciplinare sau acela care pune un accent pe strategii de învățare sau pe cele de cercetare. Elementele vechi,

cognitive, se repliază în favoarea unor tehnici care urmăresc dezinhibarea elevului, manifestarea lui ca subiect al învățării, cu inițiativă [5].

Educabilii află ce trebuie să învețe atât din maniera în care cadrul didactic valorifică conținutul curricular, cât și din – stilul pe care cadrul didactic îl promovează ca evaluator al competențelor școlare. Subiecții învață ghidându-se de repere precum „ce se evaluează” și „cum se evaluează”. Dacă se evaluează conținuturi curriculare de detaliu, „amănunte”, se învață amănunte, cel puțin de către elevii care doresc să obțină aprecieri favorabile, iar dacă se evaluează ceea ce este esențial, învățarea se centrează pe esențial. Stilul de apreciere a rezultatelor învățării de către profesor se reflectă în stilul de învățare al elevilor. Evaluarea competențelor școlare se află în multiple raporturi de condiționare și influențare reciprocă, uneori și de cauzalitate circulară [6].

În fond, curriculumul trebuie să echilibreze elementele care conduc la integrarea a ceea ce se învață, la construirea experiențelor în formarea competențelor, la integrarea elementelor: competențe-conținuturi-resurse-strategii-evaluare-management. Curriculumul se dorește a fi ca un concept integrator al acestora, proiectat în modele alternative (tipuri) și complementare, de integrare curriculară, conform specificului combinativ al lor și după funcționalitatea sa practică, după cerințele vieții reale. Din această perspectivă, evaluarea, ca reper social, impune o abordare și apreciere prin prisma tranzacției între școală-educat-profesor-familie-instituții-societate, pentru că cere o negociere socială între acești factori și situațiile de evaluare – ce competențe, ce conținuturi, ce strategii, ce criterii, ce produse, ce valorificare. Ea nu este o simplă măsurare, ci arată funcționalitatea, calitatea educației școlare, în termeni de performanță, calitatea strategiei evaluative utilizată de către cadrul didactic, gradul de mobilizare în situații reale de rezolvare, conștientizarea educatului însuși asupra efortului necesar și a erorilor de eliminat, a progresului de realizat până la o performanță [4].

Accepțiunea modernă, observăm, consideră curriculumul un concept integrator și îl operaționalizează abordând acțiunile educative în manieră globală, sistemică. Astfel, se păstrează sensul de traiectorie intelectuală și afectivă pe care școala o propune elevului, însă înțeleasă nu în sens tradițional, ci ca o valorificare accentuată a potențialităților elevului. Acumulările progresive din teoria curriculumului au permis conturarea sistemului principiilor generale de elaborare a curriculumului școlar, inclusiv prin conturarea principiilor care se referă la *activitatea de evaluare*.

Activitatea de evaluare didactică reprezintă o dimensiune esențială a procesului curricular și o practică sistematică în sala de clasă, axându-se pe următoarele principii:

- Evaluarea trebuie să se realizeze prin valorificarea unor strategii de evaluare flexibile, a unor metode, tehnici și procedee de evaluare diverse, adecvate contextelor educaționale.
- Evaluarea trebuie să reprezinte un proces formativ și reglator, care informează agenții educaționali în legătură cu calitatea și rezultatele activității educaționale.

▪ Evaluarea trebuie să îi sprijine pe elevi să realizeze o autoevaluare corectă și să își optimizeze permanent rezultatele școlare.

▪ Evaluarea didactică se fundamentează pe standarde curriculare de performanță, orientate spre ceea ce va fi elevul capabil să realizeze la finalizarea parcursului său școlar și la intrarea în viața socială [3].

Prin urmare, curriculumul trebuie abordat în contextul interacțiunii componentelor definitorii, ce conturează un model interacțional al structurii procesului de învățământ, model care unește sub cupola sa ideatică evaluarea, predarea, învățarea și autoevaluarea. Evidențiem că la nivelul procesului de învățământ distingem două sfere principale de activitate, cea a cadrului didactic și cea a elevului, având ca punct de inflexiune performanțele obiectivate ale celui care se educă. Punctul de maximă concentrație informațională pentru desfășurarea activității celor doi actori ai binomului educațional, profesorul și elevul, este reprezentat de zona performanțelor obiectivate sau efective. Relevanța deosebită a acestui sector este subliniată și pusă în evidență de autorii C. Stan, A.D. Manea, C. Catalano, care constată următoarele [1]:

▪ cadrul didactic predă în virtutea atingerii unor finalități educaționale și evaluează măsura în care acestea au fost atinse pe baza performanțelor obiectivate ale elevului;

▪ educabilul desfășoară o activitate de învățare ce se concretizează, în ultimă instanță, la nivelul performanțelor de care el este capabil, performanțe pe care acesta le supune propriului demers autoevaluativ;

▪ în funcție de nivelul performanțelor obiectivate, nivel constat în urma acțiunii de evaluare didactică, cadrul didactic își restructurează sau își menține modul de predare, monitorizând în permanență prestația efectivă a elevilor;

▪ nivelul performanțelor obiectivate este monitorizat, prin intermediul autoevaluării didactice, și de către elev care, în funcție de constatările înregistrate, aduce modificări mai mult sau mai puțin consistente activității sale de învățare;

▪ zona performanțelor obiectivate, transpuse efectiv în practică, face ca predarea să cunoască influențe nu doar de o manieră directă, în temeiul acțiunii evaluative, ci și imediat, prin aceea că la baza performanțelor efective ale elevului stă mai ales în învățarea determinată nu doar de predare, ci și de stilul de învățare care cunoaște la rândul său ajustări succesive în urma demersului autoevaluativ;

▪ autoevaluarea didactică se desfășoară atât în condițiile influențelor externe ale evaluării realizate de către cadru didactic, cât și sub imperiul acțiunii autodeliberative a elevului cu privire la nivelul performanțelor sale obiectivate;

▪ demersul autoevaluativ al elevului, spre deosebire de evaluarea didactică, este ghidat de cele mai multe ori nu numai de nivelul performanțelor obiectivate, ci și de cel al performanțelor sale potențiale.

Problematica sistemului educațional vizează nu doar elaborarea și organizarea conținutului, ci și realizarea, evaluarea acestuia. Asigurarea caracterului obiectiv al evaluării didactice reprezintă una dintre condițiile de bază pentru ca feedbackul oferit de către aceasta să poată conduce la optimizarea efectivă a procesului didactic, demonstrând legitimitatea și eficacitatea curriculumului.

Bibliografie:

1. ALBULESCU, I., CATALANO, H. (coord.) Sinteze de pedagogie generală: ghid pentru pregătirea examenelor de titularizare, definitivat și gradul didactic II profesori de toate specializările. București: Didactica Publishing House, 2020. 641 p. ISBN 978-606-048-145-4
2. Curriculum național. Învățământul primar. Chișinău: Lyceum, 2018. 212 p. ISBN 978-9975-3258-0-6.
3. IONESCU, M., BOCOȘ, M. (coord.). Tratat de didactică modernă. Pitești: Paralela 45, 2009. 457 p. ISBN 978-973-47-0556-6
4. JOIȚA, E. Metodologia educației. Schimbări de paradigme. Iași: Institutul European, 2010. 288 p. ISBN 978-973-611-661-2
5. ORȚAN, F. De la pedagogie la științele educației. București: EDP, 2007. 224 p. ISBN 978-973-30-1879-7
6. RADU, I.T, EZECHIL, L. Didactica: teoria instruirii. Pitești: Paralela 45, 2006. 312 p. ISBN 973-697-230-5

EVALUAREA FORMATIVĂ – UN ELEMENT CENTRAL PENTRU ÎNVĂȚARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Minodora ȘTIRBU, Instituția Publică Liceul Teoretic „Traian” din Chișinău, Republica Moldova

<https://orcid.org/0000-0002-4163-6668>

CZU: 373.3.091.27

DOI: 10.46727/c.04-05-11-2022.p218-223

Rezumat: Evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar constă în îmbunătățirea rezultatelor școlare, contribuie la motivarea pentru învățare, la corectarea și autocorectarea greșelilor, astfel se susține dezvoltarea personalității școlarul mic. În acest sens, articolul evidențiază rolul evaluării formative, care are scopul de a colecta informații detaliate ce pot fi folosite pentru a îmbunătăți învățarea elevilor. Astfel, evaluarea formativă oferă feedback pentru a ajusta în mod dinamic învățarea, depistează nevoile elevilor, pe măsură ce acestea apar și se schimbă.

Cuvinte-cheie: feedback, predare-învățare, monitorizare, rezultate, progres.

Summary: Criterion evaluation through descriptors in primary education consists in improving school results, contributes to the motivation for learning, to the correction and self-correction of mistakes, thus supporting the development of the personality of the young schoolchild. In this sense, the article highlights the role of formative assessment, which aims to collect detailed information that can be used to improve